

Algernon Blackwood'un "Söğütler"inde Korkunun Göstergibilimsel Temsilleri The Semiotic Representations of Fear in Algernon Blackwood's "The Willows"

ÖZET

İnsanlığın en temel duygularından biri olan korku bilinmeyene, anlamlandırılmayan ya da açıklanamayana karşı duyulan endişe ve gizemin bir bileşimidir. İnsanın hayatta kalma dürtüsü ile birleşerek en temel yaşamsal hislerden birini oluşturan korku unsurları insanlık tarihinde sayısız hikâye ve efsanenin temelini oluşturmuştur. Öte yandan edebiyat da evrensel korkulardan beslenerek, farklı dünya ve duygusal deneyimler aracılığıyla korkunun tezahürlerini somutlaştıran, sunan ya da yeniden üreten bir araç olmuştur. Bu bağlamda edebi eserler sadece bir aktarım, eğlence nesnesi ya da sıradan bir yapıt olmanın ötesinde içerinde barındırdığı simge, gönderim ve göstergeler ile insanlığın temel düşünce, duygu ve bilişsel sistemlerinde var olan pek çok olgunun yansımalarını da içerir. Metin üreticisinin kendi kişisel yaratım sürecinin yanında kültürel bellekte var olan bilginin de izleri, yansımaları ve hatta ifşası da bu göstergelerin yorumlanması ile açığa çıkabilir. Bu çalışmada Algernon Blackwood'un "Söğütler" adlı eserinden hareketle korku imgesinin dilsel düzlemde ne türden gönderimler ile temsilleştirildiği ve okuyucuda yaratılan korku hissini nasıl bir dilsel semiyosfer yaratılarak oluşturulduğunun çözülmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda çalışmada öncelikle gösterge ve göstergelerin anlam üretimine değinilmekte, ardından metinde saptanan dilsel yapılar analiz edilerek dilin, korku imgesini açık ya da örtük bir biçimde nasıl resmettiği sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göstegebilim, Algernon Blackwood, Korku, Söğütler

ABSTRACT

Fear, one of the most basic emotions of humanity, is a combination of anxiety and mystery towards the unknown, which cannot be understood or explained. The elements of fear, which combine with the human instinct to survive and form one of the most basic vital feelings, have formed the basis of countless stories and legends in human history. On the other hand, literature has become a tool that feeds on universal fears and embodies, presents, or reproduces the manifestations of fear through different worlds and emotional experiences. In this context, literary works are more than just a transfer, an object of entertainment, or an ordinary work, they also contain reflections of many phenomena that exist in the basic thought, emotion, and cognitive systems of humanity with the symbols, references, and indicators they contain. In addition to the text producer's own personal creation process, traces, reflections and even disclosure of the knowledge existing in the cultural memory can also be revealed through the interpretation of these indicators. Based on Algernon Blackwood's work "The Willows", this study aims to analyze with what kind of references the image of fear is represented on the linguistic plane and what kind of linguistic semiosphere is created to create the feeling of fear in the reader. In this regard, the study first focuses on the meaning production of signs then analyzes the linguistic structures detected in the text and presents how the language portrays the image of fear explicitly or implicitly.

Keywords: Semiotics, Algernon Blackwood, Horror, Willows

1. GİRİŞ

Göstergelerin üretimi, yorumlanması ve/veya anlamlandırılmasına ilişkin tüm süreçleri dizgesel bir biçimde incelemeye odaklanan göstergebilim temelde "anlamın eklenerek üretiliş biçimine (Güneş, 2012:51)" odaklanır. Umberto Eco'nun (1976:7) deyişiyle "bir işaret olarak alınabilecek/adlandırılacak her şey ile ilgilenen göstergebilim bu anlamda dil dizgesi içinde ya da gündelik yaşamda herhangi bir yerde kullanılan işaretlerin ötesinde başka bir anlam ile bütünleşebilen, gönderimde bulunan her anlam ögesi ile de ilişkilidir. Söz konusu bu anlam ilişkileri çok büyük ölçüde uzlaşım bir biçimde işaretler ve imgeler ile kodlanır. Uzlaşım dayalı olarak gerçekleşen anlamlandırma bağlamında dünyamızdaki her tür işaret, belirli ve öngörülebilir özelliklere veya yapıya sahip olduğu için birer gösterge olarak tanınır. Kullanım, bağlam ve duruma bağlı olarak çoğu insan gösterge niteliğindeki iki temel türü, düz ve yan anlamları kodlama ya da çözme yeteneğine sahiptir (Sebeok, 2001:3-6). Bir başka ifade ile dil kullanıcıları

herhangi bir metni kurgularken/yazarken göstergelere belirli değerler-anlamlar atfederek kodlama, metnin alımlayıcıları da metni anlamlandırırken söz konusu bu değer ve anlamları çözme becerisine sahiplerdir.

İlkel insandan günümüze dünyayı algılama, anlama ve anlamlandırma süreçleri görsel ve işitsel gibi fiziksel girdilerin yanında bilginin ve kültürün aktarılmasına yönelik dilsel girdilerle de sağlanır. Eski dönemlerde sözlü, sonrasında da yazılı iletişim sayesinde bilgilerin aktarımı temelde bir hikâye/anlatı oluşturma sürecine içkindir. Özellikle ilkel insan düşünüldüğünde farklı, tuhaf, ilginç, tehlikeli, bilinmez olanı tanıdık hale getirmek anlatılar aracılığıyla gerçekleşir ve böylelikle bir öngörülebilirlik sağlanmaya çalışılır. Bruner (1990: 45) yaşantıları ya da deneyimleri anlatılara dönüştürmenin insanın anlam yaratma dürtüsünün temel özelliklerinden biri olduğunu belirtmiş ve bu anlamda insanı “hikâye anlatıcıları” olarak betimlemiştir. Söz konusu bu anlatılar geçmiş ile günümüz arasında bir bağ oluşturduğu kadar, birey dünyayı tanıması ve anlamlandırmasında yönlendirir ona yardımcı olur.

Algernon Blackwood’un 1907 yılında basılan “Söğütler” (The Willows) adlı kısa romanı, anonim bir ana karakter ve İsveçli olarak adlandırılan arkadaşının Tuna Nehrinde çıktıkları yolculuk ve ardından çıktıkları adada başlarından geçen korkutucu hikayeyi anlatmaktadır. Alanyazında eser, edebiyat temelli olarak “kozmetik korku” (Camara, 2013), “tuhaf hikaye” (Joshi 2018; Miller 2020), “tuhaf korku” (Gunderson 2017), “hayalet hikayesi” (Punter, 2018) “doğaüstü” (Punter, 2013) türleri çerçevesinde incelenmiş ve korku türünün önemli bir temsilcisi olduğu belirtilmiştir. Bu çalışma ise metni göstergebilimsel bir yaklaşım ile ele alarak metindeki göstergelerin “korku” imgesini ne türden gönderimler ile inşa ettiğine odaklanmaktadır. Bu doğrultuda metinde insan ve doğanın karşılaşmasından hareketle, doğa ya da doğaya ait olan imgelerin göstergesel olarak anlamları incelenmekte ve yazar tarafından üretilen “korku”nun Barthes’in mit oluşturma süreçleri çerçevesinde nasıl anlamsal bağlar ile kurulduğu yorumlanmaktadır.

2. KURAMSAL ARTALAN

Bruner (1985, 1987) anlamı, bireyin zihinsel sürecinin olduğu kadar toplumsal etkileşim sürecinin de bir parçası olduğunu bu nedenle anlam sorununun psikolojideki yönünün yanında toplumsal pratikler yönünden de ele alınması gerekliliğini belirtir. Toplumsal pratikler temel alındığında ise kültürel bir aktarım da söz konusu olduğu için insanın dünyasını anlama, yaratma ve bu yaratılan dünyayı koruma dil ile ve dil vasıtasıyla kullanılan semboller vasıtasıyla gerçekleşir. Coquet (1984: 21) de anlam toplumsal ve bireysel söylemi biçimlendiren anlamsal yapıların yani dilsel öğelerin göstergebilim tarafından açıklanması gerekliliğine değinerek anlam-göstergebilim ilişkisini ortaya koymuştur. Temelde düşünmenin iki temel modu (ilki mantıksal-bilimsel, ikincisi ise anlatsal düşünme) olduğu varsayımından hareketle Bruner (1985, 1987) anlatsal düşünmenin ortak bilgi ve hikâyelere dayandığını, insanların eylemsel değişimleri ile ilgiliyken toplumsal aktörlerin kılıcılıklarıyla ilgilendiğini belirtmiştir. Ayrıca anlatılar geçmiş, yaşanan an ve geleceği birbirine bağlayarak geçmiş deneyimleri henüz gerçekleşmemiş olanla ilişkilendirir (Bruner, 1996:133-147; 2002). Anlatıların farklı dünyaları hayal edip inşa etme ve bunları gerçeğe dönüştürmeye çalışma kapasitesi aslında insanların kendilerini ve toplumsal bağlarını dönüştürme becerisinin temel bir özelliğidir.

Dil, göstergeler ve dünyayı algılama süreçlerine *mitler* kavramı çerçevesinde yaklaşan Barthes mitlerin insanlar için yaşadıkları dünyayı anlamlandırmaya yardımcı olduğunu belirtirken bu duruma paralel bir biçimde Levi-Strauss mitleri geçmişteki atalarımızca iletilmiş ve insan doğa ilişkisine ait mesajlar olarak görmüştür. Bu anlamda evdeki ocak başı mitleri Levi-Strauss’un (1969) deyişiyle doğadan kültüre, hayvanlıktan insanlığa geçişte birer aracıydılar. Göstergebilimsel bağlamda dilin temel işlevlerini anlamaya çalışan her iki kuramcı da mitlerin işlevinin egemen, kültürel ve tarihsel değerler, tutum ve inançları doğal, açık, zamandan bağımsız bir biçimde görünmesini sağlamak ve böylelikle var olup biten her şeyin nesnel ve gerçek bir biçimde yansımalarını sunmaktır. Özellikle mit ve mitleştirmenin burjuvazinin çıkarlarına göre şekillenip onlara hizmet ettiğini belirterek burjuvazinin ideolojisinin kültürü doğaya dönüştürdüğünü savlamıştır (Barthes, 1974: 206). Ona göre mitler basit birer ima ya da çağrışımlar kümesi değil içerikleri ve biçimleri açısından belirli kültürel çağrışımların ve imaların üstdilsel göstergebilim sistem ya da kodlarıdır (Barthes, 1957: 119-120). Yukarıda verilen bilgiler temelinde bakıldığında göstergebilim, birbirlerinden farklı, kimi zaman da eleştirel kuram ya da karşıt çözümleme yöntemleri ile temelde teknik ya da basit bir yapısal karşılaştırmanın ötesinde bir anlam arayışının incelenmesidir. Klinkenberg’in (1996:22) deyişiyle kavramlaştırma ve anlam verme, Greimas ve diğ.’ne (Greimas ve diğ., 1989) göre de anlamla ilgili her olgunun inceleme nesnesi olduğu çalışma alanıdır.

Fiske ve Hartley’e (1978:37) göre özellikle kültürel bağlamda işaretlerin “nasıl çalıştıkları ve bizim onları nasıl kullandığımız” ile ilgilenen göstergebilimi Barthes kültür düzleminde de ele almış, kültürel olguların birer dil dizgeleri oldukları savını ortaya koymuştur. Saussure’un gösterge modeli ve Hjelmslev (1961)’in

anlamlandırma sistemi kavramlarından hareketle, Barthes da göstereni işaretin ortaya çıktığı desen/örüntü olarak ele alır. Dolayısıyla bir sözcüğü oluşturan alfabe harfleri dilsel dünyada göstereni, zihnimizde oluşturulan kavram gösterileni, görsel, yazılı ya da sözlü olarak oluşturulan dilsel birim de göstergeyi oluşturur. Gösteren, gösterilen ve ortaya çıkan anlam arasındaki bu doğrudan denklem Hjelmslev ve Barthes gibi yapısalcılar tarafından birincil gösterim düzeyi yani düzanlam (denotation) olarak adlandırılırlar. Bu anlamda düzanlam anlamlandırma sürecinin ilk aşamasıdır, göstergenin en temel, bilinen sözlük anlamını taşır. Dolayısıyla bireyin herhangi bir kültüre, ideolojiye ya da topluma dair herhangi bir çağrışımdan bağımsız olarak görünen şeye atıfta bulunur. Bu düzey anlam bireysel ve öznel yorumdan bağımsız olarak göstergenin en temel/yalın anlam ilişkisinden söz eder (Barthes, 1957).

Öte yandan yananamlar Barthes tarafından göstergelerin işleme prensiplerini anlamak için kullanılan bir terimdir ve dil kullanıcılarının duygu, his ve kültürel değerleriyle dilsel nesnenin etkileşimini tanımlar. Düzanlama göre daha öznel bir içeriğe sahip olduğu için de metnin anlamlandırılması ve yorumlanması doğrultusunda başka türden anlamlar da içerir (Barthes, 1968). Özellikle yananlam, kültürel ve kişisel deneyimlerden doğduğu için gösteren ve gösterilen arasındaki ilişkiyi örtük, dolaylı ya da kimi zaman belirsiz bir biçimde ifade eder (Chandler, 2007:139, 2017).

Her ne kadar anlam yaratma sürecinde gösteren ve gösterilen arasındaki bu ilişki nesnel olsa da dilbilimsel anlamda bu ilişki nedensizlik ilkesine sahiptir. Gonsalves (2015:47) söz konusu bu düzanlam ilişkisini ikonik bir gösterge olan resimlerde de olup olmadığı sorusundan hareketle resimlerde anlamlandırmanın ayrı girdiler olarak değil, bir işaret sistemi içinde gösterenlere eklenen ikincil anlamların sonucu olduğunu belirtmiştir. Daha açık bir ifade ile görsel bir girdi olan resimde her bir gösterge, diğer göstergeler ile girdiği anlam ilişkilerine göre yeni anlamlar kazanır. Örneğin herhangi bir resimde bir kadın imgesi resimdeki diğer erkeklerden daha alt/aşağı konumda resmedildiğinde (cinsiyet rolleri, ideolojik bağlam, eşitlik vb gibi yorumlanabilecek diğer girdiler), bu düz anlam ilişkisine yan anlamlar da eklenir.

Bu anlamsal değişim ve dönüşümün (düzanlamların yananlam edinmesi) nasıl gerçekleştiği sorusuna yanıt olarak Barthes mit ya da bir başka yaygın ifade ile ideoloji kavramlarını işaret eder. Ona göre nesnel sadece bilgiyi taşıyıp yorumlanmak üzere bir anlam taşımaz aynı zamanda göstergesel bir sistem içerirler. Bir düzanlam içeren gösteren, bir yönü ile gösterilenle doğrusal bir bağ kurarken öte yandan içerik olarak yan anlamlara sahiptir. Genel bir ifade ile bir gösterge temel düzeyde bir doğrudan anlam ilişkisi, ikincil düzeyde bir yan anlam ilişkisi kurarken üçüncü bir düzlemde de tüm bu anlamlandırmaların ötesinde gönderimler ağı kurar (Barthes, 1957). Öte yandan bu bağlamda göstergesel düzlemde yalnızca dil üreticisi değil üretilen dilsel metni alımlayan için de onu anlamlandırma işlevine katılacak bir görev yüklenmiştir. Söz konusu bu anlam ilişkileri süreci de oluşturulan mitler ile üretici tarafından kodlanırken, alımlayıcı tarafından da çözümlenir. Göstergeler alımlayıcıyı zihinsel ve duygusal olarak harekete geçirmede önemli bir role sahiptir ve özellikle sözsüz bir dil aracı olarak görseller bu türden girdi yaratmada önemli rol oynar (Barthes, 1957).

Bu noktada düzanlam, yananlam ve mit kavramları doğrultusunda bir göstergenin anlamsal şemasını bir örnek üzerinden açıklamak ve bu örneğe bağlı olarak tablolaştırmak yerinde olacaktır. “Yüksek” sözcüğü yazım olarak y-ü-k-s-e-k şeklinde alfabe yardımıyla kodlanırken düzanlam ilişkisi içinde gösterilen konumunda “herhangi bir diğer nesneye göre daha yukarıda olma durumunu” anlamını içerir. Öte yandan örneğin bir erkeğin bir metin içinde kadına göre daha yukarıda konumlandırılmış, kadına yukarıdan bakan, belki de onu gözleyen, kontrol eden, denetleyen bir duruşta dilselleştirildiğini düşünelim. Bu durumda yananlam olarak “yüksek” göstergesi aynı zamanda bir üstünlük anlamı yüklenirken, metin içerisinde bir ikili karşıtlık içinde yeni anlamlar elde eder. Barthes’ın mit ve ideoloji bağlamında ele alındığında ise “yüksek” bu durumda sadece yukarıda olma durumunu değil aynı zamanda karşılaştırılan iki değerden birine pozitif, diğerine de negatif anlam yükleme işlevi gerçekleştirir. Yukarıdaki örnekten hareketle Barthes’ın gösterge düzeni Gonslaves’den alınılarak (2015:48)¹ şu şekilde tablolaştırılabilir.

¹ Tablo 1. Gonslaves’in çalışmasında (2015:48) yapılan çözümleme bir görsel üzerinden olduğu için “yüksek”-“alçak”, “yukarı”-“aşağı” karşıtlığında örneklenerek oluşturulmuştur. Kuramsal araldan ve çözümleme yöntemi aynı olsa da bir yazılı metne uygunluk açısından örnek bir yazılı metin bağlamına dönüştürülerek bu doğrultuda tablolaştırılmıştır. Çözümlemelerde kullanılan tablolar temelde Gonslaves’in Barthes’den hareketle oluşturduğu bu tablo temel alınarak yorumlanmaktadır.

Tablo 1. Barthes'ın Gösterge Düzeni

Düzanlam	Gösteren y-ü-k-s-e-k.	Gösterilen yukarıda olma durumu	
	Gösterge "yüksek" Gösteren		Gösterilen yukarıda olma durumu
Yananlam	YANANLAM "üstünlük" Gösteren		Gösterilen Cinsiyet rolleri bakımından üstünlük
İdeoloji	Mit Bireylerin cinsiyetlerine dayalı olarak hiyerarşik açıdan erkeğin kadınlardan üstün olduğu		

(Gonslaves, 2015:48)

Tablo 1'de verilen mit kavramına bakıldığında Barthes (1974:140) mitlerin aktarımı, kişiler ve kuşaklar arası paylaşımıyla kültürel bağlamda bir dizgenin oluştuğunu, göstergeler yardımıyla belirli dünya görüşlerine sahip iyelerin toplumsal, politik ya da ideolojik baskın kavramlar ortaya koyduğunu belirtmiştir. Bu süreci bir "doğallaştırma" işlevi olarak ele alan Barthes, mitlerin aslında birer yananlam olma gerçekliğini aşarak ana akım tavır, davranış, değer ve inançlara dönüştüğünü belirtir. Böylelikle mitler artık birer yan anlam olmanın ötesine geçerek toplumlar tarafından koşulsuz kabul edilen normaller olarak görülürler. Aslında bir mit oluşturma/mit yaratma süreci olarak da adlandırılan bu süreç temelde belirli bir düz anlamın, içeriğinin (doğrudan anlamsal bağının) boşaltılarak içerisine yeni anlamlar yüklenmesi ve böylelikle, yeni yüklenen anlamın toplumlar tarafından kabul edilir bir uzlaşma dönüşmesine gönderimde bulunur.

3. BULGULAR ve DEĞERLENDİRME

Bulgular ve değerlendirme bölümünün başında öncelikle "Söğütler" adlı eserin kısa bir özeti verilecek ardından Blackwood'un eserinde göstergeler aracılığıyla yaratılan anlam evreni Barthes'in gösterge düzeni çerçevesinde yorumlanacaktır. Barthes'in savladığı düzanlam, yananlam ve mit düzleminde metinde yoğun olarak kullanılan anlamlar, oluşturdukları anlam evreniyle yarattıkları mitik gönderim bağlamında değerlendirileceklerdir.

Tuna nehrinde kanolarıyla bir gezi turu yapan isimsiz bir ana karakter ve İsveçli olarak belirtilen arkadaşı etrafında şekillenen anlatıda bölgede bataklıkla, söğütler ve vahşi bir yaşamla kaplı sulak bir bölgeye girmektedirler. Tuna nehrinin kollarının dağıldığı bu ıssız ve yalnız bölgede su akıntıları sürekli değişerek küçük adacıklar yaratmakta ve kimi zaman da onları yok ederek bölgeyi tekinsiz ve tehlikeli bir yer haline getirmektedir. Kendilerine bölgenin tekinsizliği, tuhafılığı ve "insan sevmeyen" doğası hakkında yerel halk tarafından yapılan uyarılara rağmen neredeyse büyülenmiş bir biçimde ilerleyerek gün sonunda üzerinde söğütler olan küçük bir adaya inerler.

Gece olduğunda söğütlerin hışırtıları ve garip, şeytani bir uğultu sesi yayılır. Sesin bir ortak nota haline gelmesi ve bunun bir mesaj içerdiğini hisseden anlatıcı, kendilerini oraya izinsiz girenler ve hoş karşılanmayanlar olarak adlandırır ve bir yabancılaşma hissine bürünür. Gecenin geç saatlerinde sezgisel olarak uyanan anlatıcı adanın üstünde gökyüzünde havada çılgınca dönen grotesk parıldayan ışıklı bir sütun görür. Görüntüler yok olup çadırına döndüğünde bu defa da dışarıda etraflarında bir sürü yaratığın gizlice dolaştığını hisseder.

Ertesi sabah uyandıklarında kanolarının zarar gördüğünü, küreklerinin birinin kayıp diğerinin de neredeyse kullanılamayacak bir hale gelmiş olduğunu görüp kendilerini bir "kurban ritüelinde" gören ana karakterler farklı dünyaların arasında kalan bu bölgede bulunan herkesin ya kurban edileceklerini ya da insanlık dışı bir şeye dönüşebileceklerini hayal ederler. Başka bir kurban bulunulursa kurtulabilecekleri düşünceleri içinde gece derinleştikçe söğütlerin uğultusunda karanlıkta insanlık dışı ruhsal şeylerin kendilerine yaklaştıklarını fark ederler. Yaşanan karmaşada arkadaşının kaybolduğunu fark eden anlatıcı onu hızla akan nehre kendini atmak üzereyken bulur. Çevrelerindeki uğultu durduğunda rahatlarlar ve Willow'daki şeylerin başka bir kurban bulduğunu düşünürler. Hikayenin sonunda sabah kurbanı bulacaklarından emin olarak çevreyi ararlar ve ada sınırında bir söğüde yaslanmış bir yabancıнын boğulmuş cesedini görürler. Cesede dokunduklarında bataklıktan öfkeli bir uğultu gelir. Gözlerinin önünde bataklık cesedi içine çeker.

Blackwood'un söğütler hikayesinde yaratılan dünya, aslında korku imgesinin bilinmezlik yönü ile ortaya konulan tekinsizlik çerçevesinde şekillendirilmiştir. İçinde yaşadığı dünyayı anlamlandırmak, anlayabildiği bu dünyanın getirebileceği olası tehlikelere hazırlıklı olmak dürtüsü ile insan için bu bağlamda "anlam" en

önemli değerlerden biridir. Bu anlamda eserdeki göstergeler de kültürbilimsel çerçevede bakıldığında insanın hayatta kalma dürtüsünden kaynaklanan en temel korkularından, yani bilinmez olana dair olandan beslenmektedir. Tarihsel süreçte dünyayı, kendisini ve çevresini anlam ağları ile örerken bu alanların dışında kalan her bir imge insan için olası bir tehdit/tehlike olmuştur. Bu nedenle öncelikle dil, bilim ve felsefe gibi alanlar ile bilinmeyi bilinir kılma çabasına girerken sonrasında çaresiz kaldığı doğaya karşı olası araçları icat ederek onunla başa çıkabilme ya da ona hükmetme arayışını beslemiştir. İnsanın doğa karşısında anlamlandıramadıklarından kaynaklanan çaresizliği, geçmişte anlatılar, hikayeler, hurafeler ve benzeri pratikler ile cisimlendirilirken diğer taraftan da kültürel bellekte bu çaresizlik ve korku, bilinmeyen karşısındaki acizliğin bir simgesi olmuştur. Bir başka ifade ile insan en ilkel halinden günümüze dünyayı, çevresini ve kendini anlamlandırılabilir kıldığı noktada kendini güvende hissederken öte yandan en ufak tedirginlikte yine o eski korkularının da yeniden ortaya çıkması ile acizliğini anımsar. Doğa karşısındaki çaresiz ilkel insanın bilinmezlerle dolu dünyası bu anlamda modern insanın kültürel belleğinde de silinmemiştir ve işte bu nedenle olası tüm güncel tehditlerin de o en eski korkular ile eşleştirilmesi insan için anlamsız olmaz.

Eserde de görüldüğü üzere düşmanca görünen evrende kaotik ve açıklamaların dışında kalan ortam bir taraftan gerçeğin bile güvenilmez olduğu bir doku sunarken diğer taraftan da aklın ve mantığın, gücünü kaybetmesi ile ilkel korkulara geri dönüşü tetikler. İlkel insandan günümüze uzanan tarihsel süreçte sayısız soruya yanıt bulmayı başarmış (eserin yazıldığı dönem itibariyle aydınlanma ve modernizm süreçlerinden geçmiş) modern birey açıklama ya da anlamlandırmadan yoksun kaldığı her anda o ilkel korkularına yine yenik düşme eğilimindedir. Bu anlamda çözümlemede hikâyede kullanılan fiziksel semboller kadar zihinsel düzlemde de kurulan göstergebilimsel ağ önemlidir. Fiziksel olarak hikâyenin merkezinde bulunan söğütler tüm dünyayı tehditkar bir biçimde sararken dallarını birer iskeletin parmakları gibi uzatan metalardır. Ormanın kendisi basık, bunaltıcı ve kadim bir sessizlik içinde iken oradaki sessizliğin sesi de bir tehdittir. Öte yandan bilinmeyen karşısındaki, kapana kısıma ya da ölümün kendisi karşısındaki korku da karakterlerin zihinsel olarak kendilerini daha savunmasız ve güçsüz hissetmelerini doğurmaktadır.

Düz anlam olarak sadece bir ağaç olan söğüt yan anlam olarak bir taraftan doğayı, diğer taraftan da kültürün ellerinin uzanamadığı bu ıssız dünyada kültürün karşısında duran tüm söylemsel nitelikleri de ifade eder. Bir başka ifade ile söğüt sadece bir doğa sembolü olmasının ötesinde ikili karşıtlıklar çerçevesinde kültürü ve kültürün kurucusu ve yürütücüsü olan insanın tam karşıt sembolüdür. Dolayısıyla ben ve öteki gibi bir ikilik çerçevesinde neredeyse bir nevi mitik düşmandır da aslında.

Tablo 2. Eserdeki Söğüt İmgesinin Anlamsal Yorumu

Düz anlam	Gösteren s-ö-ğ-ü-t	Gösterilen Bir ağaç türü	
	Gösterge “söğüt” Gösteren		Gösterilen Ağaç, Doğa
Yan anlam	YANANLAM “Bilinmeyen, öngörülemeyen, tekinsiz doğal ortam” “Kültürün ortaya koyduğu düzenin karşısındaki kaotik ortam” Gösteren		Gösterilen Korkulması, çekinilmesi, kaçınılması gereken fenomen
	Mit Modern birey doğada, vahşi yaşam karşısında, herhangi bir bilinmezlik ya da açıklanamazlıkla karşılaştığında hayatta kalma dürtüsüyle korkmak zorundadır.		
İdeoloji			

Yukarıda da belirtildiği üzere insan vahşi doğa karşısında kültür sayesinde edindiği bilgiler ve geliştirdiği araçlar ile hayatta kalmaktadır. Öte yandan bu araçların yok olduğu ya da işlevlerini yitirdiği bir durumda doğa kavramının düz anlamı bir mite dönüşmektedir. Tablo 2’den hareketle aslında son derece pozitif bir anlam atanabilecek ağaç olan “söğüt”, eserde birlikte eşdizimlendiği kimi sözcüklerin de vasıtasıyla bir korku ögesinin temsilcisi haline bürünmektedir.

Metinde toplamda 71 yerde doğrudan söğüt veya söğüt çalısı şeklinde kullanılan bu imge aşağıda bir kısmı örneklenen yan anlamlar ile bağlanmaktadır. Söğüt göstergesi yazar tarafından bir korku nesnesine dönüştürülerek aslında var olan birincil anlam değerinin yanına yeni anlamsal değerler eklenmiştir. Özellikle bir insan ya da yaratık gibi gönderimlerle aslında modern bireyin gülüp geçeceği bir hurafe, gerçek gibi sunulmuş korku imgesi yaratılmıştır.

Tablo 3. Eserdeki Söğüt İmgesi Örnekleri ve Anlamsal Değerleri

Düzenlam	Yananlamsal bağlar ya da Eşdizimli Kullanım örnekleri	Yananlam-Anlamsal değer
Söğüt Çalıları Söğütler	ağaçların asaletine yaklaşamayan söğütler	Bozukluk, çarpıklık, korku
	bataklık alanlar- söğüt alanları	Vahşi doğa, korku
	...ellerimizi parçalayan dallarla	Saldırganlık
	...dansenen bağırان söğüt çalıları ordu	Kişileştirme, korku
	...öfkeli hareketlerle	Kişileştirme, korkuyu somutlaştırma
	İnsan kalabalığı gibi	Benzetme yoluyla kişileştirme, korku
	Kalınca büyümüş	İri, korkutucu
	...aklıma saldıran söğütler	Korkutucu
	söğüt denizi	Karşısında korkulan
	... bağırان söğütler	İnsanlaştırma
	Yoğun söğüt çalıları	Karşısında korkulan
	...söğütlerin yakarışları	Kişileştirme, korku
	...fısıldayan söğütler	Kişileştirme, tekinsizlik
	Kendi aralarında fısıldaşan ve konuşan söğütler.	Kişileştirme, tekinsizlik
	Söğütler bize karşıydı	Kişileştirme, korku
	Sürünen söğütler	Bozukluk, çarpıklık, korku
	Canavar gibi görüntüleriyle	Bozukluk, çarpıklık, korku
	Hiç durmadan sallanan söğütler	Korku
	Söğütlerin mırıldanan sesleri	Kişileştirme, tekinsizlik
	Diğerlerini saklayan/maskeleyen söğütler	Vahşi doğa, korku
Söğütlerin içlerinde saklı ses	Kişileştirme, tekinsizlik, korku	
Sesimi bastıran söğütler	Vahşi doğa, korku	
Çarpık söğüt dalları	Bozukluk, çarpıklık, korku	
Söğüt köklerinin elinden sıyrılmak	Korku	

Görüldüğü üzere esere adını da veren söğüt imgesi bir ağaç türü anlamından sıyrılarak yoğun bir biçimde insanlaştırılmış, aynı zamanda karşısında korkulması ya da çekinilmesi gereken bir şey'e dönüştürülmüştür. Elbette ki söğüt göstergesinin doğa ile ilişkisinden hareket edildiğinde karşısında korkulan, korkulması gereken, çarpık, öngörülemez doğa miti de korku için bir temel kabul olarak alımlayıcının zihnine yerleştirilmektedir. Ayrıca yücelik/büyükük/azamet (sublime) karşısında insanın hissettiği korku da benzer bir anlamlandırma sürecinin sonunda oluşturulmaktadır.

Eserdeki bir başka gönderim de başlı başına bir karakter olarak da görülebilen nehirdir. Nehir sembolü sanatta ve özellikle edebiyatta bir yolculuk ile ilişkilendirilirken su imgesinin de bilinçaltı gönderimi söz konusudur. İki ana karakterin bir yönüyle kentten ve kültürden doğaya kaçarak yaşadıkları süreç öte yandan bir bilinçaltına yolculuğun da sembolleştirilmesidir.

Tablo 4. Eserdeki Nehir İmgesinin Anlamsal Yorumu

Düzenlam	Gösteren n-e-h-i-r T-u-n-a N-e-h-r-i	Gösterilen Avrupa'da birden fazla ülkeden geçen bir nehir	Gösterilen Akarsu, akan su
Yananlam	Gösterge "Nehir" "Tuna nehri" Gösteren		
	YANANLAM 1. "Taşkınlarla ve öngörülemeden gelgitlerle eserdeki karakterler için bir tehlike oluşturan doğa parçası" 2. "Bilinçaltı" Gösteren		Gösterilen 1. Korkulması, çekinilmesi, kaçınılması gereken fenomen 2. Kendi iç dünyamızın bilinmezlikleri
İdeoloji	Mit Kültürün inşa ettiği şehirden uzakta, doğaya açılan modern insan, elindeki kültürel savunma araçlarını da geride bırakarak aslında olmaması gereken yerde kaderine teslim olur. Öte yandan yaşadığı korku ve tedirginlik sadece dış dünya ve doğa ile ilgili değil iç dünya ve kendisi ile de ilgilidir.		

Blackwood'un eserinde Tuna Nehri (Danube) toplam 9, nehir sözcüğü ise 54 defa kullanılmaktadır. Bir önceki bölümde örneklendirilen söğüt kavramı ile koştur bir biçimde metinde bir başka doğa parçası – nehir – bir korku nesnesi haline getirilmiş, bunu yaparken yazar nehrin düzensiz, tahmin edilemez doğasına odaklanmıştır. İnsan kültürel bir topografya olan şehirde, belirli kural, norm ve düzen içinde yaşayabilirken doğanın kaotikliği ve öngörülemezliği her zaman için bir tehdit olmuştur. Düzenin koruyuculuğu, tutuculuğu ve statikliği doğada çözülür ve özellikle nehir, su gibi dinamik, değişken her türlü süje bir aktör olarak tehditkardır. Tablo 5'de bir kısmı örneklendirilen nehir göstergelerinin anlam evrenleri söğütler ile benzer bir biçimde doğanın korkutuculuğunu vurgularken, aynı zamanda nehrin kestirilemez doğası ve azameti de sıklıkla anlamsal mite eklenmiştir.

Tablo 5. Eserdeki Nehir İmgesi Örnekleri ve Anlamsal Değerleri

<i>Düzenlam</i>	<i>Yananlamsal bağlar ya da Eşdizimli Kullanım örnekleri</i>	<i>Yananlam-Anlamsal değer</i>
Nehir Tuna Nehri	Tuna tekil bir yalnızlık ve terkedilmişliğe yol alıyor	Kişileştirme, tekinsizlik
	Tuna nehrinin canlılığı (alive)	Kişileştirme, korku
	Tuna nehri yeni gelenlerle uzlaşmayı tam anlamıyla reddediyor	Kişileştirme, tekinsizlik
	Tuna yolu gösterdi	Kişileştirme
	Nehir daha da ciddileşti	Kişileştirme, tekinsizlik
	Nehirlerin yaşamları yakında başlayacak	Kişileştirme, tekinsizlik
	Ne azametli bir nehir ama	Azamet karşısında çaresizlik , korku
	Nehrin kaprisleri	Kişileştirme, tekinsizlik, korku
	Nehrin üzerine gelmesi	Azamet karşısında çaresizlik , korku
	Nehir karanlık ve kızgın görünüyordu	Kişileştirme, tekinsizlik, korku
	Devasa bir biçimde genişlemiş nehir	Azamet karşısında çaresizlik , korku
	Nehir guruldadı ve tısladı	Kişileştirme, tekinsizlik
	Nehrin şimşekleri	Azamet karşısında çaresizlik , korku
	Nehir kulaklarıma doğru aniden kükredi	Kişileştirme, korku
	Nehrin güürldemesi	Azamet karşısında çaresizlik , korku
	Nehrin şarkısı	Kişileştirme, tekinsizlik
	Nehir daha da karanlık görünmeye başladı	Azamet karşısında çaresizlik , korku
	Nehrin çağıldarcasına söylenmesi	Kişileştirme, tekinsizlik, korku
Nehrin taşkına uğraması/yükselmesi – 9 farklı yerde	Azamet karşısında çaresizlik , korku	

Görüldüğü üzere nehir imgesi yüceliği ve azameti karşısında korkulması gereken, bir yönüyle doğal öbür yönüyle de tıpkı vahşi bir canlı gibi anlamlandırılmaktadır. Gücünün ve ortaya koyabileceği olası tehditlerin metin ana karakterler üzerinde yarattığı dehşet, basit bir doğal afet korkusu değil, bilerek isteyerek kendilerine zarar vermek isteyen bir canlıdan kaçış şeklinde betimlenmiştir. Bir an sonra ne olacağının tahmin edilebildiği düzenin aksine nehir, anlatıda yeni adacıklar yaratan, var olanları yutan, her an taşabilen ya da durgunlaşabilen bir girdi olarak sunulmaktadır. Bununla birlikte yıkma ve yok etme gücüne de sahip olarak kutsal, tanrısal bir olgu gibi sunulmaktadır. Bir önceki bölümde belirtilen yolculuk ve bilinçaltı gönderimleri ise aslında hikayenin en başından beri gözlemlenen izlerle koşut bir biçimde ilerlemekte nehir ana karakterlerin yaşamlarına eski/arkaik bilgileri yeniden hatırlatan bir bilge gibi yön vermektedir.

Çözümleme aşamasında gönderimsel düzlemde en son olarak ele alınan gösterge “rüzgar”dır. Tıpkı söğütler ve nehir gibi doğanın en yalın öğelerinden biri olan rüzgar metinde, bir yönüyle kumullar yaratan, serinleten ve ferahlık veren, ağaçların ve nehrin sesini başka yerlere ileten bir pozitif imge iken öte yandan yokedicici, yıkıcı, karmaşa yaratan bir göstergeye dönüşmektedir. Hikaye akışı içinde ana karakterlerin başlarından geçen olayların olumlu ya da olumsuz olması ile koşut bir biçimde rüzgar da bir canlı gibi duruş sergilemektedir. Hikayenin en başında sakin, anlayışlı, durgun ve tehlikesiz duran rüzgar imgesi, metnin ilerleyen kısımlarında karakterler için bir düşman, yıkıcı ve yokedicici güç, insanın karşısında çaresiz kaldığı bir korku nesnesine dönüşmektedir. Eserin en sonunda olaylar çözümlenip daha durağan bir noktaya gelindiğinde, tıpkı hikayenin başındaki gibi sükunete geri döner.

Tablo 6. Eserdeki Rüzgar İmgesinin Anlamsal Yorumu

Düzenlam	Gösteren r-ü-z-g-a-r	Gösterilen Havanın yer değişirmesi ile oluşan esinti	
	Gösterge “Rüzgar” Gösteren		Gösterilen Esinti
Yananlam	YANANLAM “Tehlike, Doğanın görülemeyen, yokedicici gücü”		Gösterilen Korkulması, çekinilmesi, kaçınılması gereken fenomen
İdeoloji	Gösteren Mit Doğanın yıkıcı ve engellenemez gücü karşısında insanın çaresizliğinde doğan korku. Yaratıcı olduğu kadar yok edici gücün temsili.		

Rüzgar göstergesi en temel anlamıyla meteorolojik basit bir olay olsa da, eserde zamanla tıpkı antik çağda Zeus’un yıldırımları ya da Poseidon’un depremleri gibi insanların cezalandırılmasının bir aracı haline gelmektedir. Daha önceki örneklerde de görüldüğü üzere insanileşen, kızan ve öfkelenen bir birey haline gelerek aslında hiç gerçek dünyada olmayan ve bu nedenle anlamlandırılmayan bir güç olarak mitleştirilir. Metinde toplam 96 defa kullanılan rüzgar göstergesi, eserdeki örneklere bakıldığında Tablo 7’deki gibi bir dağılım gözlemlenmektedir.

Tablo 7. Eserdeki Rüzgar İmgesi Örnekleri ve Anlamsal Değerleri

<i>Düzanlam</i>	<i>Yananlamsal bağlar ya da Eşdizimli Kullanım örnekleri</i>	<i>Yananlam-Anlamsal değer</i>
Rüzgar	Rüzgar bizi bitkin hale getirdi	Korkutucu, yıkıcı ve engellenemez güç
	Rüzgara karşı bir korunak bulabilmek	Korkutucu, yıkıcı ve engellenemez güç
	Rüzgarın kahkahası	Kişileştirme, tekinsizlik
	Muazzam şiddette bir rüzgar	Korkutucu, yıkıcı ve engellenemez güç
	Rüzgarın muhteşem soluğu - 3 defa	Korkutucu, yıkıcı ve engellenemez güç, Canlılaştırma
	Bağırarak bir kasırga - 2 Defa	Korkutucu, yıkıcı ve engellenemez güç
	Rüzgar basitçe kendi kendine eğleniyordu	Kişileştirme, tekinsizlik
	Rüzgarı birinin sesini boğuyordu	Kişileştirme, tekinsizlik, korku
	Yüksek rüzgar çalışmayı oldukça zorlaştırıyordu	Korkutucu, yıkıcı ve engellenemez güç
	Rüzgarla tüm gün süren savaş	Korkutucu, yıkıcı ve engellenemez güç
	Rüzgarın gürlmeleri	Kişileştirme, tekinsizlik, korku
	Yorgun düşmeyen rüzgar	Korkutucu, yıkıcı ve engellenemez güç
	Rüzgar sözlerimi kaptı ve nehrin üzerine doğru fırlattı	Canlılaştırma
	Şeytani rüzgar	Korkutucu, yıkıcı ve engellenemez güç
	Rüzgarı ulumaları – 2 defa	Canlılaştırma
	Rüzgar saçlarımı parçaladı/yırttı	Korkutucu, yıkıcı ve engellenemez güç
	Güçlü bir fırtına beni süpürdü	Korkutucu, yıkıcı ve engellenemez güç
	Korkutucu rüzgar	Korkutucu, yıkıcı ve engellenemez güç
	Rüzgarın gövdesi	Kişileştirme, tekinsizlik
	Öfkelenen rüzgar	Kişileştirme, tekinsizlik, korku
Rüzgarın sendelelen darbeleri	Korkutucu, yıkıcı ve engellenemez güç	
Çevremizdeki rüzgar yürüyordu – 2 defa	Kişileştirme, tekinsizlik	
Rüzgar sesleri ve notaları	Kişileştirme, tekinsizlik	
Rüzgar bizi de soymuş (hırsızlık) olmalı	Kişileştirme, tekinsizlik, korku	

Tablo 7’den hareketle rüzgar imgesinin de korkulması gereken, korkutucu olan, insanın çaresizliğini betimleyen anlam alanları ile ilişkilendirildiği görülmektedir. İncelenen önceki göstergeler ile benzer bir biçimde aslında korku ya da korkulması gereken unsur metinde doğaya ait olan parçalara dağıtılarak insanın temel korkuları canlandırılmaktadır. İlkel insanın doğa karşısındaki çaresizliği böylelikle tetiklenmekte ve böylelikle okuyucular için de bir korku hikayesi motifi işlemektedir.

4. SONUÇ

Algernon Blackwood’un “Söğütler” adlı eserinden hareketle korku imgesinin dilsel düzlemde ne türden gönderimler ile temsil edildiği ve okuyucuda yaratılan korku hissinin nasıl bir dilsel semiyosfer yaratılarak oluşturulduğunun çözümlenmesini amaçlayan bu çalışma, eserde korkunun göstergesel düzlemde nasıl metalaştırıldığına değinmektedir. Barthes’ın düzanlam ve yanamlam düzlemleri çerçevesinde “mit oluşturma” süreçlerinin anlamsal olarak korku ögesi çerçevesinde nasıl işletildiğini, korkunun hangi karakter, nesne, olgu ya da olaylarla eşlenerek sunulduğuna odaklanan çözümlenmede yazarın korkuyu eserinde nasıl somutlaştırdığı da ortaya konulmuştur.

Bu doğrultuda Blackwood, ilkel insanın doğa karşısındaki çaresizliğinden kaynaklanan arkaik korkuları modern dünyada yeniden canlandırmış, aslında artık tüm doğa olaylarını bilim ve mantıkla açıklayabilen insanların bile yeniden arkaik hurafelere meyletmelerini resmetmiştir. Hikayede kullanılan ve doğa ile ilişkili olan sözcüklerin doğrudan anlamları, bir yanamlam işleme süreciyle birlikte dönüştürülerek bir korku evreni oluşturulmuştur. Aslında gerçek hayatta belki de hiç korkulmaması gereken şeyler, edindikleri yan anlamsal değer ve oluşturulan mit sayesinde ana karakterleri tıpkı hiçbir şeyden haberi olmayan ilkel insanlar gibi dehşete düşürmekte, korkularını tetiklemektedir. Aslında bu durum bir yönüyle insanın azametli, güçlü, engellenemez, tahmin edilemez doğanın en ufak felaketiyle karşılaştığında düştüğü dehşet ile aynıdır. Yazar bu yıkıcı ve kaotik güçleri sözcüklerin anlam evrenlerinde yeniden üretip canlandırarak gerek hikayedeki karakterler gerekse de okuyucu için bir korku dünyası yaratmıştır. Bütün bu sembolik çözümlenmelerin ötesinde “Söğütler” sadece ilkel insandan yazıldığı döneme kadar getirilen korkuların temsil edilmesi değil aynı zamanda yazıldığı dönemin endişelerinin de bir yansımasıdır. Avrupa için dönemin geleneksel düzeninin yıkıldığı, aydınlanma ve modernizm ile sadece fiziksel değil zihinsel dünyanın da temellerinin sarsıldığı, bir dünya savaşının eşliğinde kolektif korkuların temsil edildiği bir pratiktir aynı zamanda.

KAYNAKÇA

- Barthes, R. (1957) *Mythologies*. New York: Hill & Wang.
- Barthes, R. (1968). *Elements of semiology.1st ed.* New York: Hill and Wang.4
- Barthes, R. (1974). *S/Z*. London: Jonathan Cape.
- Bruner, J. (1985). Narrative and Paradigmatic Modes of Thought. içinde J. Bruner (2006). *In Search of Pedagogy. The Selected Works of Jerome Bruner* (pp. 116-128). New York: Routledge, vol. 2.
- Bruner, J. (1987). Life as Narrative. In J. Bruner (2006). içinde *In Search of Pedagogy. The Selected Works of Jerome Bruner* (pp. 129-140). New York: Routledge, vol. 2.
- Bruner, J. (1990). *Acts of Meaning*. Cambridge, MA: Harvard University Press
- Bruner, J. (1996). *The Culture of Education*. Cambridge, MA: Harvard University Press Spanish edition in 1997, with Bruner's Foreword].
- Bruner, J. (2002). *Making Stories. Law, Literature, Life*. Cambridge, MA: Harvard University Press
- Camara, A. (2013). Nature unbound. Horror in Algernon Blackwood's 'The Willows'. *Horror Studies*, 4(1), 43-62. https://doi.org/10.1386/host.4.1.43_1
- Chandler, D. (2007). *Semiotics the Basics*. London: Routledge.
- Chandler, D. (2017). *Semiotics for Beginner : Denotation, Connotation, and Myth*. Retrieved <http://visualmemory.co.uk/daniel/Documents/S4B/sem06.html>:<http://visual-memory.co.uk/>
- Coquet, J.C. (1984). *Le discours et son sujet*. Paris: Klincksieck.
- Eco, U. (1976). *A Theory of Semiotics*. Bloomington, IN: Indiana University Press/ London: Macmillan
- Fiske, J. & Hartley, J. (1978). *Reading Television*. London: Methuen.
- Gonsalves, P. (2015). A Barthesian Demythologization of a Colonial Painting. *Public Journal of Semiotics*, 6(2), 43–58.
- Greimas, A.J., Paul P., Frank C. (1989). On Meaning, *New Literary History*. 20(3): 539-550.
- Gunderson M. (2017). Other ethics. decentering the human in weird horror. *Women, Gender & Research* (2-3) 12-24. <https://doi.org/10.7146/kkf.v26i2-3.110547>
- Güneş, A. (2012). "Koca Nine ile Tilki Masalının Göstergibilimsel Çözümlemesi", *Erciyes İletişim Dergisi*, 2 (4), s. 39-52.
- Joshi S. T. (2018). Algernon Blackwood (Scott Brewster and Luke Thurston Ed.). *The Routledge handbook to the ghost story*. Routledge.
- Klinkenberg, J. M. (1996). *Précis de sémiotique générale*. Bruxelles: De Boeck-Université.
- Lévi-Strauss, C. (1969). *The Raw and the Cooked* (trans. John and Doreen Weightman). Chicago: University of Chicago Press.
- Miller, J.M. (2020). Weird beyond description. weird fiction and the suspicion of scenery. *Victorian Studies* 62(2),244-252. doi: 10.2979/victorianstudies.62.2.12
- Punter D. (2013). *Algernon Blackwood. nature and spirit*.(Andrew Smith and William Hughes Ed.) Ecogothic. Manchest University Press.
- Punter, D. (2018). English ghost story. (Scott Brewster and Luke Thurston Ed.). *The Routledge handbook to the ghost story*. Routledge.
- Sebeok, T. A. (2001). *Signs: An Introduction to Semiotics*. University of Toronto Press.